

koskevaa aloitetta, päädyttiin kielteiseen tulokseen, jota mm. oli perusteltu sillä, että kunnan jokaisella jäsenellä oli kunnallislain mukaan oikeus tehdä kunnan viranomaisille aloitteita yhteisistä asioista. Mainittua oikeutta olivat esikaupunkialueella asuvat jäsenet ja järjestöt suuressa määrin käyttäneet, joten kaupungin viranomaiset olivat saaneet tietoonsa esikaupunkialueella asuvien kuntalaisten toivomukset olojen kehittämisestä. Edelleen oli kaupunki uusia asemakaavasuunnitelmia laadittaessa käyttänyt hyväkseen Helsingin Kauppakamarin perustaman, liike-elämän sijoituskysymyksiä tutkivan valiokunnan asiantuntemusta. Kaupunginvaltuusto päätti, ettei aloite antanut aihetta toimenpiteisiin (7. 9. 743 §, ks. v:n 1954 kert. I osan s. 14).

Vaaliluetteloiden laatimistavan uudistaminen. Vt Modeen ym. olivat v. 1953 tehneet otsikossa mainitun aloitteen, jonka johdosta kaupunginhallitus ilmoitti sisäasiainministeriön, poliisilaitoksen, lääninhallituksen, seurakuntien, maistraatin ja tilastotoimiston edustajien kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella päättäneensä pyytää sisäasiainministeriötä kiireellisesti ryhtymään toimenpiteisiin poliisilaitoksen osoite- ja henkikirjoitustoimiston toiminnan uudelleen järjestämiseksi siten, että yhteistoiminnassa Helsingin evankelisluterilaisten seurakuntien ylläpitämän päärekisterin kanssa saataisiin kaupunkia varten yhteinen väestörekisteri mm. henkikirjoitusta ja vaaliluetteloiden laatimista varten. Samalla kaupunginhallitus oli päättänyt pyytää ministeriötä asian käytännöllisten ja yksityiskohtaisten seikkojen selvittämistä varten asettamaan komitean, johon valtion edustajan lisäksi olisi kutsuttava myös kaupungin ja seurakuntien edustajia. Kaupunginvaltuusto päätti, ettei asia siinä vaiheessa antanut aihetta enempiin toimenpiteisiin (23. 2. 184 §, ks. v:n 1953 kert. I osan s. 12).

2. Rahatointa koskevat asiat

V:n 1954 tilit ja tilinpäätös. Kaupungin v:n 1954 tilinpäätöksen valmistuttua merkittiin tiedoksi seuraava ko. vuoden tulos:

Menosäästöt	1 605 602 714	
Ylitulot	1 724 730 020	
Tulot talousarvion ulkopuolella	102 074 608	3 432 407 342
Menoylitykset	1 277 641 537	
Tulovajaukset	1 199 302 186	2 476 943 723
Vuoden ylijäämä		955 463 619

Rahoitustase osoitti vastaavaa 25 186 683 850 mk ja vastattavaa 24 231 220 231 mk, jolloin rahoitussäästöksi jäi 955 463 619 mk. Varat nousivat 63 290 038 246 mk:aan ja velat 4 716 060 889 mk:aan (20. 4. 374 §).

Lisämäärärahat ja ylitysoikeuden myöntäminen. Kaupunginvaltuusto myönsi kertomusvuoden aikana lukuisissa tapauksissa lisämäärärahoja aikaisemmin hyväksytyihin taroituksiin tahi antoi lauta- ja johtokunnille oikeuden määrärahojen ylittämiseen tahi edellisinä vuosina syntyneen säästön siirtämiseen kertomusvuonna käytettäväksi. Näitä asioita koskevat päätökset on jätetty mainitsematta tässä kertomuksessa, koska niiden yksityiskohtainen luetteleminen on katsottu tarpeettomaksi siitä syystä, että Kaupungin tilit ja tilinpäätös -nimiseen julkaisuun sisältyy tarkka selvitys ko. asioista. Yleensä määrärahan ylitykset ovat lähinnä johtuneet siitä, että menojen suuruutta on ollut mahdotonta edeltäpäin tarkoin arvioida, tahi ovat ylitykset johtuneet valtuuston päätöksestä automaattisesti aiheutuneista lisääntyneistä tarpeista, joita varten on ollut välttämätöntä myöntää määräraha. Määrärahoja koskevia päätöksiä on kuitenkin selostettu tässäkin kertomuksessa esim. siinä tapauksessa, että määrärahan käyttötarkoitus on muuttunut tai päätökseen on liittynyt jotakin oleellisesti uutta.

Palkkajärjestelyjä varten varatun määrärahan ylittäminen. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti palkkajärjestelyihin oli kertomusvuonna varattu 232 milj. mk. Tiliylytysten välttämiseksi sekä kertomusvuonna tehtävän säästölaskelman laatimisen helpottamiseksi pyydettiin eri virastoilta ja laitoksilta tietoja palkkatilien lisämäärärahan tarpeesta. Saatujen tietojen mukaan olisi palkkajärjestelymäärärahoja saatava ylittää n. 90

milj. mk. Liikennelaitos, satamalaitos ja teollisuuslaitos tekisivät kaupunginhallitukselle omat esityksensä. Kaupunginvaltuusto oikeutti kaupunginhallituksen ylittämään em. palkkajärjestelmäärärahoja enintään 90 milj. mk (19. 10. 901 §).

Lainan ottaminen valmistavan poikien ammattikoulun koulutalon rakentamista varten. Kauppa- ja teollisuusministeriöltä päätettiin ottaa 33 milj. mk:n ja 120 milj. mk:n suuruiset rakennuslainat, korko 3 %, poikien ammattikoulun koulutalon rakennuskustannusten rahoittamista varten sekä lisäksi sillä ehdolla, että lainan vuosimaksu viitenä ensimmäisenä vuotena käsittäisi vain sanotun koron, mutta kuudennesta lainavuodesta alkaen suoritettaisiin 6 % alkuperäisestä lainamäärästä, josta vuotuismaksusta kulloinkin koron yli jäävä osa oli luettava lainan kuoletukseksi ja että laina lankeaisi heti takaisin maksettavaksi, jos ao. rakennusta lakattiin käyttämästä lainan edellyttämään tarkoitukseen. Sisäasiainministeriö oli 28.2. vahvistanut kaupunginvaltuuston päätöksen 33 milj. mk:n osalta (26. 1. 92 §, 16. 11. 1 009 §, 23. 3. 246 §).

Lainojen ottaminen Kansaneläkelaitokselta. Merkittiin tiedoksi, että sisäasiainministeriö oli 1. 2. vahvistanut kaupunginvaltuuston 22.12.1954 tekemän päätöksen, jolla valtuusto oli päättänyt ottaa Kansaneläkelaitokselta 300 milj. mk:n suuruisen puoliksi indeksiehtoisen luoton käytettäväksi kokonaisuudessaan höyryvoimalaitosten ja sähköasemien laajentamiseen. Sitten kaupunginvaltuusto päätti vielä ottaa samaan tarkoitukseen Kansaneläkelaitokselta 300 milj. mk:n puoleksi indeksiehtoisen lainan, kuoletusaika 15 v, Kansaneläkelaitoksen 2.5. päivätyssä kirjeessä lähemmin mainituin ehdoin. Sisäasiainministeriö vahvisti 19.7. mainitun päätöksen (23. 2. 162 §, 25. 5. 489 §, 7. 9. 668 §, ks. v:n 1954 kert. I osan s. 16).

Vielä kaupunginvaltuusto päätti ottaa Kansaneläkelaitokselta 400 milj. mk:n puoleksi indeksiehtoisen lainan, kuoletusaika 15 v., Kansaneläkelaitoksen 13. 9. määräämin ehdoin. Samalla kaupunginvaltuusto hyväksyi lainan käytettäväksi vesilaitoksen laajentamistöiden aiheuttamien kustannusten rahoittamiseen. Sisäasiainministeriö oli 30.11. vahvistanut valtuuston em. päätöksen (19. 10. 897 §, 14. 12. 1 075 §).

Asuntolainat. Kaupunginvaltuusto päätti asuntolainojen välittämistä varten omakotirakentajille ottaa asuntotuotantotoimikunnalta enintään 110 milj. mk:n ja 100 milj. mk:n lainat viittä vuotta pitemmällä maksuajalla ja 4.12.1953 annetussa asuntotuotantolaissa edellytetyillä ehdoilla. Sisäasiainministeriö oli 21.2. vahvistanut valtuuston päätöksen 110 milj. mk:n osalta (26. 1. 91 §, 14. 12. 1 081 §, 23. 3. 247 §).

Postisäästöpankilta otetun lainan ehtojen muuttaminen. Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä Postisäästöpankilta 1.6.1953 otetun 100 milj. mk:n lainan lainaehtojen muuttamisen siten, että laina suoritetaan takaisin v. 1956—1965 yhtä suurina lyhennysmaksuina vuosittain 31.5. ja 30.11., ensimmäisen kerran 31. 5. 1956 ja viimeisen kerran 30.11.1965. Lainan antajalle ja ottajalle varataan molemminpuolinen kolmen kuukauden irtisanomisaika. Lainalle suoritetaan vuosittain 31.5. ja 30.11. korko, joka korkeintaan 2 ½ % ylittää sen koron, jonka Postisäästöpankki kulloinkin maksaa kuuden kuukauden irtisanomisen varassa oleville talletuksille. Jollei erääntynyttä pääomaa tai korkoa makseta määräaikaana, Postisäästöpankki voi vaatia, että erääntyneelle määrälle erääntymispäivän ja maksupäivän väliseltä ajalta suoritetaan viivästyskorko, joka on kaksi sadalta (2 %) em. lainakorkoa korkeampi. Samalla kaupunginvaltuusto hyväksyi lainan käytettäväksi kertomusvuoden tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokkaan merkittyjen sähkölaitoksen voimalaitosten ja sähköasemien rakennustöiden rahoittamiseen. Sisäasiainministeriö vahvisti 26.11. kaupunginvaltuuston em. päätöksen (2. 11. 947 §, 14. 12. 1 074 §, ks. v:n 1953 kert. I osan s. 13).

Ulkomaisten pitkäaikaisten lainojen hankkimista kaupungille koskeva vt Hakulisen ym. aloite päätettiin lähettää kaupunginhallituksen valmisteltavaksi (22. 6. 638 §, ks. myös s. 23).

Lainan myöntäminen Jääkenttä-säätiölle. Kaupunginvaltuusto myönsi Jääkenttäsäätiölle keinojääräadan rakentamista varten 15 milj. mk:n lainan, josta ei viitenä ensimmäisenä vuotena tarvinnut suorittaa korkoa, mutta sen jälkeiseltä ajalta 3 %:n vuotuinen korko sillä ehdolla, että lainamäärästä v. 1960—1979 suoritettaisiin vuosittain kuoletuksena 750 000 mk sekä että laina saadaan nostaa vasta v. 1956 (16. 11. 1 010 §).

Maanhankintalain mukaisten valtion velkasitoumusten kattaminen. Rahatoimisto oli ilmoittanut, että valtio oli sodan jälkeen pakkolunastanut kaupungin omistamia alueita maanhankintalain tarkoituksiin. Maanlunastuslautakunnan määrättyä ko. alueiden lunas-

tushinnat oli valtio suorittanut korvauksen alueista pääasiassa valtion velkasitoumuksilla, jotka yleensä lunastetaan 15 v:n kuluttua allekirjoituspäivästä 4 %:n korkoineen. Kun mainitut velkasitoumukset pitkäaikaisina saatavina eivät kuulu kaupungin rahoitustaseeseen, olivat tilintarkastajat v:n 1951 tilien tarkastuksen yhteydessä huomauttaneet asiasta. Tämän vuoksi oli v:n 1953 talousarvioon merkitty määräraha rahoitustaseessa silloin esiintyvien velkasitoumusten määrän kattamiseksi talousarviovaroilla. V. 1954 saatiin kuitenkin uusia velkasitoumuksia yhteensä 49 003 274 mk, joka määrä oli kertomusvuoden aikana lisääntynyt 18.728 milj. mk:lla. Rahatoimiston esityksestä kaupunginvaltuusto päätti myöntää tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokkaan Edeltä arvaamattomia pääomamenoja varten merkityistä käyttövaroistaan 67 731 274 mk v. 1954 ja 1955 kaupungille tulleiden valtion velkasitoumusten kattamista varten (16. 11. 1 017 §).

Em. määrärahoista myönnettiin vielä seuraavat lainat:

Suomen Venäläiselle Evankeliselle Vanhainkotiyhdistys Betanialle 700 000 mk Järvenpään kauppalaissa sijaitsevan kiinteistön ostamista varten vanhainkotitarkoituksiin. Lainan korko oli 3 % ja kuoletusaika 20 vuotta siten, että lainamäärästä oli vuosittain kuoletettava 35 000 mk, ehtona oli lisäksi, että vähintään 75 % kalenterivuoden kokonaisuhoitopäiväkustannuksista tuli Helsingissä henkikirjoitettujen vanhusten hyväksi, ja että yhdistys luovutti kaupungille ostettavaan kiinteistöön kaupunginhallituksen hyväksymällä etuoikeudella kiinnitettyjä haltijavelkakirjoja lainasummaa vastaavan määrän (22.6. 628 §);

Helsingin Sokeaintalo-Säätiölle 2.5 milj. mk:n koroton laina, kuoletusaika 20 v., sekä sillä ehdolla, että säätiö luovuttaa lainan vakuudeksi kaupungille omistamaansa kiinteistöön kaupunginhallituksen hyväksymällä etuoikeudella kiinnitettyjä velkakirjoja lainasummaa vastaavan määrän (22. 6. 626 §);

Barnens Värn -nimiselle yhdistykselle vajaamielisten lasten huoltolaitoksen perustamista varten 2 milj. mk kaupunginhallituksen hyväksymää vakuutta vastaan, vuotuinen korko 3 % sekä kuoletusaika 10 v. siten, että lainamäärästä kuoletetaan vuosittain 200 000 mk, ensimmäisen kerran v. 1956, sekä lisäksi sillä ehdolla, että Helsingin kaupungin lastensuojelulautakunnan käyttöön varataan vähintään 15 hoitopaikkaa (21. 12. 1 127 §);

Kallioniemen kesäkodin kannatusyhdistykselle Sipoon kunnan Katariinan saarella olevan n. 19 000 m²:n suuruisen maa-alueen ja sillä olevien rakennusten ostamista varten 1.5 milj. mk, korko 3 % ja kuoletusaika 15 vuotta, ensisijaista kiinnitysvakuutta vastaan (20. 4. 364 §);

Mustalaislähetykselle Sipoon pitäjän Martinkylässä olevan lastenkodin uuden osastorakennuksen rakentamista varten 4 milj. mk, 2 %:n vuotuista korkoa vastaan ja kuoletusaikana 20 v. siten, että lainasta vuosittain, ensimmäisen kerran v. 1956, kuoletetaan 200 000 mk sekä lisäksi sillä ehdolla, että yhdistys varaa uudesta lastenkodista lastensuojelulautakunnan käytettäväksi vähintään 20 v:n ajaksi seitsemän alle kaksivuotiaiden ja kolme yli kaksivuotiaiden lasten hoitopaikkaa ja että yhdistys luovuttaa kaupungille omistamaansa Sipoon kunnan Martinkylässä olevaan Kotimäki nimiseen tilaan RN:o 7¹²² kaupunginhallituksen hyväksymällä etuoikeudella kiinnitettyjä haltijavelkakirjoja myönnettyä lainaa vastaavan määrän (21. 12. 1 128 §);

Högvalla Seminarium och Husmodersskola -nimiselle laitokselle 1 milj. mk:n laina 2 %:n korkoa vastaan ja kuoletusaikana 20 v. siten, että lainasta vuosittain, ensimmäisen kerran v. 1957, kuoletetaan 50 000 mk (21. 12. 1 129 §);

Suomen Taiteilijaseuralle 5.735 milj. mk:n laina, korko 5 % sekä kuoletusaika 20 v., lainan vuosittaisen lyhennyksen ollessa 286 750 mk ja sillä edellytyksellä, että yhdistys luovuttaa lainan vakuudeksi alueen vuokraoikeuteen ja alueella oleviin rakennuksiin kaupunginhallituksen hyväksymällä etuoikeudella kiinnitettyjä haltijavelkakirjoja (22. 6. 627 §).

Lainojen takaaminen. Merkittiin tiedoksi, että sisäasiainministeriö oli 4.2. vahvistanut kaupunginvaltuuston v. 1954 tekemän päätöksen, jolla valtuusto oli päättänyt, että kaupunki erinäisin ehdoin sitoutuu omavelkaiseen takaukseen Postisäästöpankin Stadion-säätiölle myöntämän 50 milj. mk:n lainan ja korkojen takaisin maksamisesta (23. 2. 163 §, ks. v:n 1954 kert. I osan s. 19).

Muuttaen v. 1954 tekemäänsä päätöstä kaupunginvaltuusto oikeutti kaupunginhallituksen antamaan Kulosaaren yhteiskoulun osakeyhtiölle täytetakauksen enintään 75 milj. mk:aan nousevien, koulutalon rakentamisesta aiheutuvien lainojen ja korkojen takaisin

maksamisesta. Sisäasiainministeriö vahvisti 16. 4. valtuuston edellä selostetun päätöksen 23. 3. 274 §, 25. 5. 436 §). (ks. v:n 1954 kert. I osan s. 19.)

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Brändö Skolförening -nimisen yhdistyksen koulutalon rakennuskustannukset 110 milj. mk:n määräisinä sekä oikeutti kaupunginhallituksen antamaan kaupungin täytetakausten mainitun yhdistyksen Kulosaarissa tilalle RN:o 1⁶²⁶ olevan koulutalon muutos- ja lisärakennustöiden aiheuttamien, enintään 102 milj. mk:aan nousevien rakennuslainojen ja niiden korkojen takaisin maksamisen vakuudeksi sillä ehdolla, että valtio osallistuu koulurakennuksen rakennuslainojen korkojen suorittamiseen sekä että taattava laina kiinnitetään koulukiinteistöön kaupunginhallituksen hyväksymällä etuoikeudella ja että takaus ei koske taattaviin lainoihin mahdollisesti liittyvää indeksiehtoa (16. 11. 1 011 §).

Kaupunginhallitus oikeutettiin antamaan kaupungin täytetakausta Oulunkylän Yhteiskoulun Kiinteistö Oy:n korttelin n:o 28090 tontille n:o 1 rakennettavan koulutalon enintään 85 milj. mk:aan nousevien rakennuslainojen ja korkojen takaisin maksamisen vakuudeksi sillä ehdolla, että valtio osallistuu koulurakennuksen rakennuslainojen korkojen suorittamiseen sekä että taattava laina kiinnitetään koulukiinteistöön kaupunginhallituksen hyväksymällä etuoikeudella ja että takaus ei koske taattaviin lainoihin mahdollisesti liittyvää indeksiehtoa. Sisäasiainministeriö vahvisti 12.7. kaupunginvaltuuston päätöksen. (22. 6. 625 §, 7. 9. 669 §).

Kaupunginvaltuusto oikeutti kaupunginhallituksen antamaan kaupungin täytetakausta Helsingin Kauppakoulu Oy. — Ab. Helsingfors Handelsskola -nimisen yhtiön 12. kaupunginosan korttelin n:o 357 tontille n:o 5 rakennettavan koulutalon enintään 25 milj. mk:aan nousevien rakennuslainojen takaisin maksamisesta sillä ehdolla, että taattavat lainat kiinnitetään koulukiinteistöön kaupunginhallituksen hyväksymällä etuoikeudella ja että takaus ei koske lainaan mahdollisesti liittyvää indeksiehtoa. Sisäasiainministeriö vahvisti 5.8. edellä selostetun valtuuston päätöksen (8. 6. 552 §, 7. 9. 671 §).

Helsingin kotitalousopettajaopiston säätiölle päätettiin antaa täytetakausta säätiön 12. kaupunginosan korttelin n:o 357 tontille n:o 6 rakennettavan koulutalon enintään 30 milj. mk:aan nousevien rakennuslainojen ja korkojen takaisin maksamisesta sillä ehdolla, että taattavat lainat kiinnitetään koulukiinteistöön kaupunginhallituksen hyväksymällä etuoikeudella ja että takaus ei koske lainaan mahdollisesti liittyvää indeksiehtoa. Sisäasiainministeriö hyväksyi 5.8. kaupunginvaltuuston päätöksen (8. 6. 551 §, 7. 9. 670 §).

Lainachtojen muuttaminen. Kaupunginvaltuusto päätti muuttaa v. 1954 tekemänsä päätöstä, jolla Asunto-osakeyhtiö Merimiehenkatu 12 -nimiselle yhtiölle myönnettiin 9.5 milj. mk:n laina 5 vuoden kuoletusajalla, korko 7 %, sekä ns. sarjaperiaatetta noudattaen siten, että kuoletusaika määrätään 20 v:ksi. Samalla kaupunginvaltuusto päätti myöntää yhtiölle ao. määrärahoista 7.5 milj. mk:n lainan, korko 7 %, 20 v:n kuoletusajalla ns. sarjaperiaatetta noudattaen ja sillä edellytyksellä, että yhtiö lainan vakuudeksi luovuttaa kaupungille 6. kaupunginosan korttelissa n:o 112 yhtiön omistamaan taloon ja tonttiin n:o 6 kiinnitettyjä haltijavelkakirjoja (25. 5. 490 §, ks. v:n 1954 kert. I osan s. 18.)

Vapautuksen myöntäminen erään kaupungin saatavan suorittamisesta. Helsingin Omakotirakentajat Oy. -niminen yhtiö oli perustettu v. 1946 ja oli sen tarkoituksena edistää maansaantiin oikeutettujen rakennustoimintaa rakentamalla omakotitaloja rintamamiehille. Erään alaurakoitsijan v. 1947 tekemän vararikon takia oli yhtiö joutunut taloudellisiin vaikeuksiin. Näiden rahoitusvaikeuksien voittamiseksi oli kaupunginhallitus v. 1948 myöntänyt yhtiölle 1 milj. mk:n lainan 6 kk:n takaisinmaksuajalla, korko 8 %. Kaupunginhallitus oli v. 1952 pidentänyt yhtiön anomuksesta lainan pääoman ja korkojen takaisinmaksuaikaa 31.12.1952 saakka. Yhtiö oli 30.12.1952 suorittanut 500 000 mk lainan lyhennyksenä. Yhtiö oli pyytänyt, että kaupunki luopuisi jäljellä olevasta saatavastaan ja koroista ja luovuttaisi lainan vakuutena olevan 1.5 milj. mk:n haltijavelkakirjan takaisin Helsingin Asunnonhankintayhdistykselle. Yhtiön omaisuuden muodostivat miltei yksinomaan sen asiakkaina olleilta sotainvalideilta ja kaatuneiden omaisilta perittävät saatavat, joiden periminen, velallisten vaikean taloudellisen aseman takia, tuotti vaikeuksia. Edelleen oli yhtiö huomauttanut, että jos kaupunki luopuu saatavastaan, tulee se lyhentämättömänä yhtiön velallisten hyväksi. Asutuslautakunta ja kaupunginhallitus olivat puoltaneet anomusta. Kaupunginvaltuusto päätti, että Helsingin Omakotirakentajat Oy. -niminen yhtiö vapautetaan kaupungin sille myöntämän alkuaan 1 milj. mk:n, sillä kertaa 500 000 mk:n suuruisen lainan ja sen koron takaisin maksuvelvollisuudesta

sillä edellytyksellä, että yhtiö sitoutuu vapauttamaan tilivelallisansa yhtiölle maksettavista veloistaan ja luovuttaa kaupungille po. henkilöiden kirjalliset sitoumukset siitä, että he luopuvat maansaantioikeudestaan. Samalla kaupunginvaltuusto päätti, että lainan maksamisen vakuutena oleva 1.5 milj. mk:n haltijavelkakirja saadaan luovuttaa Helsingin Asunnonhankintayhdistykselle, sen jälkeen kun Helsingin Omakotirakentajat Oy. on antanut kaupungille em. sitoumukset (4. 5. 420 §, ks. s. 157, v:n 1948 kert. I osan s. 148).

Kunnallisverotus. Kaupunginvaltuusto päätti, että v:ltä 1955 toimitettavassa taksoituksessa lapsivähennyksen suuruus on 40 000 mk ja asteittaisen tulon vähennyksen korkein määrä 80 000 mk (21. 12. 1 131 §).

Valtiovarainministeriölle päätettiin ehdottaa, että v. 1956 pidätettäisiin kunnallisveroa varten 12 mk:n veroäyrin hinnan mukainen ennakko (21. 9. 800 §).

Vt Öhmanin aloite sellaisen muutoksen aikaansaamiseksi voimassa olevaan lainsäädäntöön, että kunta saisi sille kuuluvan osuuden kertyneistä ennakkoveroista päätettiin lähettää kaupunginhallituksen valmisteltavaksi (23. 2. 205 §).

Talousarviokäsittelyn helpottamista koskeva vt Öhmanin ym. aloite päätettiin lähettää kaupunginhallituksen valmisteltavaksi (21. 12. 1 139 §).

V:n 1956 talousarvio. V:n 1953 lopussa alkanut suotuisa taloudellinen kehitys on jatkuvasti ollut havaittavissa myöskin kaupungin taloudessa. Niinpä esim. satamaliikenne vilkastui siinä määrin, että talousarvioehdotuksessa oletettiin satamien v:n 1956 tulojen kasvavan n. 15 %. Kertomusvuoden työllisyystilanne pysyi jatkuvasti suotuisana. Samaten muuttuivat eri indeksit hintatason vakavuudesta johtuen varsin vähän. Maataloustuotannon alenemisen johdosta oli hintatasossa kuitenkin odotettavissa nousua. Kun v:n 1956 talousarvioehdotusta laadittaessa veroäyrin hinta oli pyritty pysyttämään 12 mk:na, oli eräitä investointeja ollut siirrettävä vastaisuuteen. Huolimatta siitä, että lainansaantimahdollisuudet eivät olleet parantuneet, oli kaupunginhallitus pitänyt välttämättömänä sisällyttää talousarvioon eräiden elintärkeiden laitosten perustamista varten tarvittavat määrärahat, joka toimenpide oli aiheuttanut pääomamenojen nousun. Edelleen oli kaupunginhallitus pitänyt tärkeänä sitä, ettei määrärahoja saanut supistaa niin, että se johtaisi kaupungin omaisuuden rappeutumiseen.

Kertomusvuoden talousarvioon verraten v:n 1956 menojen loppusumma osoitti n. 4.2 miljardin mk:n, eli n. 18.3 %:n, nettolisäystä. Pääomamenojen lisääntyminen 8.03 miljardista mk:sta 10.06 miljardiin mk:aan osoitti kaupungin hallinnon jatkuvaa laajenemista. Tulosäännön lisäykset olivat yhteensä n. 5.2 miljardia mk. Talousarvioiden bruttolukuja verrattaessa voitiin todeta v:n 1956 menojen lisäyksen olevan n. 16.6 %, mistä päätellen liikelaitosten talous ei ollut laajentunut muiden laitosten keskimäärän osoittamassa suhteessa. Liikelaitosten korkomenojen arvioitiin lisääntyvän n. 98 milj. mk ja niiden hallintorakennusten poistojen n. 220 milj. mk. Jos jätetään huomioimatta ko. meno-erät, jotka ovat ao. laitosten kannattavaisuuslaskuihin vaikuttavia kirjanpidollisia tilityseriä ja kokonaistalouden kannalta vain muodollisia menoja, olisi menojen nousu vain 16.9 %. Kiinteistölautakunnan suorittamalla 25 %:n tilitysvuokrien korotuksella oli talousarviossa sama merkitys kuin em. poistoilla ja koroilla.

Talousarvioehdotuksen mukaan on v:n 1956 kunnallisvero 14 887 647 360 mk eli 1 094 866 570 mk suurempi kuin kertomusvuonna. Kunnallisvero on siis noussut n. 7.9 % eli huomattavasti vähemmän kuin menot. Kaupungin laitosten varsinaisten tulojen laskettiin nousevan ilman veroja kertomusvuoden talousarvion mukaisesta 7 094 233 655 mk:sta 8 023 451 495 mk:aan, mikä merkitsi tulojen lisääntymistä n. 13.1 %. Pääomatulojen nousu 1 704 586 901 mk:sta 1 921 554 816 mk:aan merkitsi n. 12.7 %:n nousua. Lainavarojen nousu oli yli 2.5-kertainen. Varsinaisten menojen loppusummasta 17 391 452 611 mk:sta oli palkkamenoja yhteensä n. 8 255 milj. mk. Viranhaltijain palkkamenojen kasvuun vaikutti erityisesti v:n 1954 palkkajärjestelyt ja kertomusvuonna etenen sairaalaja opetustoimen alalla suoritettut palkkojen tarkistukset. Tulevia viranhaltijain palkkajärjestelyjä varten oli varattu yhteensä 565 milj. mk sekä palkkioiden korotuksia varten 5 milj. mk. Eläkkeitä ja apurahoja varten oli varattu 845.5 milj. mk, eli n. 190 milj. mk enemmän kuin kertomusvuonna. Lisäys oli aiheutunut, paitsi uusista eläkkeistä, myös kertomusvuoden alussa voimaan tulleen leskieläke- ja kasvatusapusäännön mukaisista menojen noususta (ks. v:n 1954 kert. I osan s. 8 ja kunn. as. kok. n:o 56).

Avustusmäärärahojen jakoa harkittaessa oli tultu siihen tulokseen, että avustettavien

laitosten ja järjestöjen tukeminen on edullisempaa kuin niiden ottaminen kaupungin hoidettavaksi. Aikaisemmin omaksutun kannan mukaisesti oli nimenomaan lastentarhojen avustukset määritelty siten, että yksityiset laitokset voisivat suorittaa henkilökunnalleen kaupungin laitosten palkkatasoa vastaavan palkan. Avustuksiin oli tämän vuoksi suoritettu pienehköjä korotuksia. Yleisen kunnallishallinnon, sairaanhoidon, opetustoimen ja sivistystoimen alaan kuuluvat avustukset on pysytetty entisinä lukuunottamatta eräistä erityisyyistä aiheutuneita poikkeuksia. Urheilun ja retkeilyn kohdalla oli ainoastaan uimakoulujen apumaksuja korotettu, koska niiden toiminta oli huomattavasti laajentunut. Erinäisiä sosiaalisia tehtäviä koskevat avustukset oli myös jätetty ennalleen, paitsi koululaisille, invalideille ja sokeille myytävien alennuslippujen liikennelaitokselle aiheuttamasta tappiosta suoritettava korvaus, joka oli korotettu 120 milj. mk:aan. Suurin uusi avustuserä oli Suomen Pelastusarmeijan Säätiölle myönnetty 2.4 milj. mk:n korontasotusavustus.

Yleisen kunnallishallinnon menot olivat nousseet n. 494 milj. mk:lla. Uutena menoneränä oli pääluokkaan merkitty kunnallis- ja valitsijamiesvaaleja varten yhteensä 25.2 milj. mk. Sekalaiset menot olivat myös lisääntyneet n. 25 milj. mk:lla, mistä 10 milj. mk oli merkitty esikaupunkiliikenteen suunnittelukomitean menoja varten.

Merkittävimmät menolisäykset oli havaittavissa opetustoimen, sairaanhoidon ja huoltotoimen aloilla. Opetustoimen kohdalla oli menojen lisäys n. 403 milj. mk, josta n. 234 milj. mk tuli suomenkielisten kansakoulujen osalle. Oppilaiden lukumäärä kertomusvuoden syksyllä oli 31 342, v:n 1954 vastaavan luvun oltua 29 675. Ruotsinkielisten kansakoulujen oppilasmäärä oli vastaavasti 4 791 ja 4 841. Ammattikoulujen menojen lisäys oli 90 milj. mk, joka suurimmaksi osaksi aiheutui valmistavan poikien ammattikoulun kaluston hankinnoista. Sairaanhoidon menojen lisäys oli 240 milj. mk, joka aiheutui uusien virkojen perustamisesta ja sairaanhoitajien palkkojen korotuksista. Aurooran sairaalan menojen lisäys tulisi olemaan n. 143 milj. mk, koska sairaalan 144-paikkainen uusi lastenosasto täydellisine poliklinikkoineen aloittaisi toimintansa vuoden vaihteessa. Myöskin Kivelän sairaalan uusi röntgenosasto aiheutti melkoisen menojen kasvun, sillä yksinomaan sen kojeiden ja laitteiden hankintakustannukset nousivat n. 37 milj. mk:aan. Huoltotoimen 117 milj. mk:aan nousevien kustannusten lisäys johtui pääasiassa toiminnan laajenemisesta. V:n 1956 alussa olisi hoitopaikkoja n. 700 enemmän kuin kertomusvuonna. Avohuollossa olevien avustettavien lukumäärä oli viimeisen 1 ½ v:n aikana pysynyt suunnilleen ennallaan, joten menot olivat lisääntyneet vain sairaanhoito- ja lääkemenojen osalta (ks. s. 23).

Liikelaitosten osalta oli kaupunginhallitus talousarvioehdotuksessaan olettanut vesilaitoksen ylijäämäksi 37 858 746 mk ja sähkölaitoksen ylijäämäksi 45 575 673 mk. Kaasulaitoksen osalta oli sen sijaan odotettavissa 61 840 885 mk:n vajeus. Sanottujen laitosten ylijäämä jäisi siten n. 22 milj. mk:aan. Liikennelaitoksen otaksuttiin aiheuttavan n. 420 milj. mk:n tappion. Satamalaitoksen oli kaupunginhallitus laskenut tuottavan n. 173.5 milj. mk:n ylijäämän. Kertomusvuonna ja v. 1956 otettavaksi suunnitellut lainat aiheuttivat sen, että korko- ym. lainakustannukset olivat kasvaneet n. 24 milj. mk ja velan kuolelus lähes 163 milj. mk. Kunnallisveron poistoja ja palautuksia varten oli merkitty 800 milj. mk eli 200 milj. mk enemmän kuin aikaisemmin. Käyttörahaan oli sääntöjen mukaan siirretty 195 351 444 mk palautuvia siirtomäärärahoja. Verontasausrahaan ei ollut voitu siirtää varoja. Sotavuosien rakennus- ym. sijoitustoiminnassa syntynyttä vajeusta ei vieläkään ollut saatu täytetyksi, vaikka siihen vuosittain oli käytetty suhteellisen runsaasti varoja. Tilanteen parantumista on myös hidastuttanut kaupungin väkiluvun jatkuva lisääntyminen, mikä on asettanut kaupungille uusia velvollisuuksia myös varojen sijoitusten suhteen. Kaupungin tarkistetussa sijoitusohjelmassa v:lta 1953 arvioitiin sijoitusten 12 mk:n veroäyriin hinnan mukaan voivan v. 1956 nousta 7 742 840 000 mk:aan. Kertomusvuonna suoritettujen sijoitusohjelman tarkistuksen yhteydessä on sijoitusmenojen laskettu saman veroäyriin hinnan mukaisesti voivan v. 1956—1958 nousta n. 8.1 miljardiin mk:aan. V:n 1956 tuloa tuottavien ja tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokkien kohdalle oli merkitty kaikkiaan n. 9.5 miljardia mk. Kun tähän summaan sisältyi kiinteistöjen ja huoneistojen ostoja, käyttövaroja, eräitä yleishyödyllisiin tarkoituksiin varattuja lainoja, sekalaisia menoja sekä käyttörahaan siirtoa varten varatut lähes 550 milj. mk, jäi rakennusohjelmassa huomioon otettuihin sijoitusmenoihin verrattavia menoja varten 8.9 miljardia mk. Määrärahan merkitseminen on ollut mahdollista siten, että talous-

arvion tasapainoittamiseen on voitu käyttää v:n 1954 säästönä 955 milj. mk, lisäksi odotetaan lainavaroja kertyvän n. 483 milj. mk enemmän kuin sijoitusohjelmaa laadittaessa oli arvioitu. Käyttämättömiä määrärahoja arvioitiin siirtyvän v:een 1956 tuloa tuottamattomien pääomamenojen osalta n. 930 milj. mk ja tuloa tuottavien pääomamenojen osalta n. 394 milj. mk. Määrärahojen siirtymiseen on ratkaisevasti vaikuttanut rakennusviraston suunnittelutyövoiman puute, joka asetti kaupungin rakennustoiminnalle omat rajoituksensa. Talorakennusosaston teknillisen henkilökunnan johdolla voitiin järjestää töitä n. 1 000 työntekijälle, joista n. 750—800 käytettiin uudisrakennustöihin, mikä vastasi n. 1.3 miljardin mk:n määräisiä töitä. Jos entistä käytäntöä noudattaen osa kaupungin töistä annettaisiin yksityisten liikkeiden suoritettavaksi, voitaisiin yleisten töiden lautakunnan talousarvioehdotukseen sisältyvillä uudisrakennus-, korjaus- ja kunnossapitosekä siirtomäärärahoilla järjestää töitä n. 3 750 työntekijälle. Näin ollen rakennusviraston töissä oleville n. 3 440 työntekijälle voitiin varata työnsaantimahdollisuus koko vuodeksi.

Satamalaitoksen rakennustöistä muodosti Hanasaaren laituria varten varattu 120 milj. mk huomattavimman määrärahan. Katajanokan laiturin töiden jatkamista varten oli varattu 50 milj. mk ja Katajanokan varastorakennusta varten 100 milj. mk. Länsi-sataman huoltorakennusta varten oli merkitty 75 milj. mk. Kaupunginhallitus oli neuvotellut laiturinosturien hankkimisesta sarjavalmistuksena, käyttäen hyväksi tarjoutuvia luotonsaantimahdollisuuksia, ja merkinnyt varat kaikkia lähivuosina hankittavaksi suunniteltuja 20 nosturia varten sekä varannut tarkoitukseen 440 milj. mk. Tulopuolelle oli merkitty 480 milj. mk lainavaroja, jotka käytettäisiin mainittujen nosturihankintojen ja kertomusvuoden talousarvioon merkittyjen nostureiden hankinnan rahoittamiseen.

Vesilaitoksen sijoituksiin oli kaupunginhallitus ehdottanut varattavaksi n. 620 milj. mk eli lähes puolet enemmän kuin kertomusvuonna. Lautakunnan uusien vesijohtojen rakentamiseen esittämää määrärahaa oli supistettu 70 milj. mk, kun sen sijaan Ilmalan vesitornin rakentamiseen esitetty 40 milj. mk, uuden vedenpuhdistuslaitoksen rakentamiseen Pitkälkoskelle esitetty 200 milj. mk ja painejohdon rakentamista varten Pitkälkoskelta Haagan tunnelijohtoon esitetty 120 milj. mk päätettiin sisällyttää v:n 1956 talousarvioehdotukseen.

Kaasulaitoksen sijoitusmenot olivat nousseet n. 48 milj. mk, josta 40 milj. mk käytettäisiin 20 000 m³:n suuruisen kaasukellon korjaamiseen.

Sähkölaitoksen sijoitusmenot olivat nousseet n. 477 milj. mk eli 1 418 milj. mk:aan. Tähän lukuun sisältyi kuitenkin Malmin sähkölaitoksen kaupungin alueella olevan johtoverkon lunastamiseen käytettävä 97.5 milj. mk sekä Suvilahden voimalaitoksen uusimista varten, hyväksytyn voimalaitossuunnitelman mukaisesti, 500 milj. mk, josta kuitenkin 250 milj. mk oli esitetty käytettäväksi vain, jos saataisiin tarpeellinen laina. Johtoverkkoa ja jakelulaitteita varten merkitty määräraha oli 65 milj. mk entistä suurempi (ks. s. 105).

Liikennelaitoksen pääomamenoihin oli esitetty 1.004 miljardia mk, lisäksi ollessa kertomusvuoteen verrattuna 328 milj. mk. Ruskeasuolle rakennettavaa raitiovaunu- ja autohallirakennusta sekä korjaamoa varten oli yhteensä varattu 100 milj. mk. Uusia vaunuja varten oli varattu 631 milj. mk, mikä summa oli lähes 200 milj. mk kertomusvuoden määrärahaa suurempi.

Koska asuntopula kaupungissa edelleenkin oli vaikea, oli asuntotuotantoa varten merkitty 1.2 miljardia mk, josta summasta oli kuitenkin käytettävä 400 milj. mk kaupungin rakennuttamien v. 1956 valmistuvien talojen lopputöitä varten. Valtion myönnettyä maansaantiin oikeutettujen kerrostalotoiminnan rahoittamista varten entistä suuremman määrärahan oli kaupunkikin myöntänyt tarkoitukseen enemmän varoja kuin aikaisempina vuosina eli n. 300 milj. mk. Myöskin kaupungin palveluksessa olevien henkilöiden perustamien asunto-osakeyhtiöiden rakennustoiminnan rahoittamista varten oli käytettävä ko. varoja. Vanhusten asuntolatoimintaa varten ei kaupunginhallitus ollut katsonut voivansa ehdottaa määrärahaa.

Kaupungin tonttipolitiikan järkipääinen hoitaminen vaati riittävien määrärahojen varaamista katu- ja viemäritöitä varten, joten yleisten töiden lautakunnan ko. töitä varten anomiin määrärahoihin oli tehty vain välttämättömät supistukset.

Tilojen, tonttien ja huoneistojen ostamista varten oli merkitty 200 milj. mk, eli 20 milj. mk enemmän kuin kertomusvuonna. Uusia kansakoulurakennuksia varten oli merkitty 373 milj. mk, joka summa oli kertomusvuonna käytettävää määrärahaa hieman pienempi. Töölön kansakoulun muutos- ja peruskorjauksia varten oli merkitty 70 milj. mk.

Uusia sairaalarakennuksia varten oli merkitty 274.5 milj. mk eli n. 120 milj. mk vähemmän kuin kertomusvuonna. Kirurgisten paikkojen suuren puutteen lieventämiseksi oli Marian sairaalan vanhan kirurgisen osastorakennuksen korottamista ja uusimista varten merkitty 100 milj. mk. Mielisairaanhoidopaikkojen vajeus oli laskettu n. 300:ksi ja kun hermostotaudit jatkuvasti lisääntyivät, olisi kaupunginhallituksen mielestä Kivelän sairaalan hermo- ja mielitautien n. 250 paikkaa käsittävän osastorakennuksen työt voitava aloittaa v. 1956. Töiden aloittamiseksi oli merkitty 60 milj. mk. Koskelan kunnalliskodin uuden keittiö- ja lämpökeskusrakennuksen töitä varten merkittiin 15 milj. mk:n määräraha ja Haagan 150 paikkaiseksi suunnitellun vanhainkodin alustavia töitä varten 5 milj. mk.

Työllisyystilanteen helpottumisen vuoksi merkittiin v:n 1956 työttömyystöitä varten sama summa kuin kertomusvuonnakin eli 150 milj. mk.

Lainavaroja oli talousarvioehdotukseen merkitty yhteensä 1.483 miljardia mk kertomusvuoden vastaavan luvun ollessa 456.4 milj. mk. Valmistavan poikien ammattikoulun rakennustöitä varten oli valtio myöntänyt yhteensä 153 milj. mk:n lainan. Aikaisemmin mainitun 20 laiturinosturin hankkimista varten oli tulopuolelle vastaavasti merkitty 480 milj. mk:n lainamäärä, koska hankintaehtoihin oli nosturien hankinnoista neuvoteltaessa voitu sisällyttää em. lainasopimus. Teollisuuslaitosten laajentamista varten oli merkitty 850 milj. mk eli 400 milj. mk enemmän kuin kertomusvuoden talousarviossa. Mainitusta määrästä oli Kansaneläkelaitos päättänyt myöntää 400 milj. mk vesilaitoksen laajentamistöitä varten (ks. s. 16, 149).

Talousarvioehdotukseen oli v:n 1954 säästönä merkitty 955 463 619 mk. Vaikka kertomusvuodelle ei ollut merkitty säästöä ja ylityksiä oli eri tileille myönnetty kaikkiaan n. 755 milj. mk, oletettiin ylituloina ja menosäästöinä kertyvän vastaava määrä.

V:n 1954 tulojen perusteella maksuunpantujen veroäyrien lukumäärä oli tutkijalautakunnan muutokset huomioonottaen 1 104 418 012 äyriä. Palkasta ja muista henkilökohtaisista tuloista 790 935 176 äyriä. Kiinteistönomistajien veroäyrien lukumäärä oli 39 598 122 ja liikkeenharjoittajien yms. 273 884 714 veroäyriä. Verovelvollisten lukumäärässä oli 8 500 henkilön lisäys todennäköinen. Kun kotimainen myynti kertomusvuoden ensimmäisellä puoliskolla oli noussut 13 % edelliseen vuoteen verrattuna ja osuusliikkeiden vähittäismyynti vastaavana aikana 7 %, arvioi kaupunginhallitus, että palkannauttijain ja elinkeinonharjoittajain tulojen kokonaismäärä nousisi n. 9 %. Tähän perustuen arvioitiin palkannauttijain äyrimäärän nousevan n. 862 milj. äyriin ja liikkeen- ja vapaan-ammattinharjoittajain n. 298 milj. äyriin. Kiinteistötulojen sen sijaan arveltiin pysyvän ennallaan uusien tulojen ollessa yleensä verovapaita. Kertomusvuoden tulojen perusteella maksuunpantavien veroäyrien lopullinen lukumäärä voitiin niin ollen olettaa 1 200 251 801 äyriksi. Kaupunginhallitus oli tehnyt talousarvioehdotuksensa sitä silmällä pitäen, että valtuusto määräisi v:n 1956 ennakoveroäyriin 12 mk:ksi, kuten valtiovarainministeriölle 21.9. lähetetyssä kirjelmässä oli ehdotettu. Kun ei ollut toiveita, että valtio suorittaisi ennakkotilityksen yli sen 90 %:n määrän, minkä valtio ennakoperintälain mukaan oli velvollinen kunnille suorittamaan, oli kaupungin, rahoitusvaikeudet huomioon ottaen, varovaisinta laskea ennakkotilitys 90 %:ksi. Kaupunginhallituksen mielestä olisi mahdollisuuksien mukaan pyrittävä välttämään veroäyrien hinnan nykyisestä laskemistavasta aiheutuvia melko suuriakin muutoksia veroäyrien hinnassa, jotta verorasitus kohdistuisi verovelvollisiin mahdollisimman tasaisesti todellisten menojen ja tulojen edellyttämässä suhteessa. Veroäyrien hintaa osoittavasta laskelmasta kävi ilmi, että v. 1956 lopullisesti taksoitettava määrä 14 362 189 827 mk on 525 457 533 mk pienempi kuin talousarvioon merkittyjen menojen ja muiden kuin verotulojen erotus. Menojen yhteismäärä oli talousarvioehdotuksessa, teollisuuslaitosten, liikennelaitoksen sekä puutavara- ja polttoainetoimiston menot nettomäärinä ottaen 27 452.4 milj. mk (ks. s. 19).

Kaupunginvaltuustossa oli tehty useita aloitteita, jotka koskivat joko määrärahojen merkitsemistä talousarvioon tai talousarvion laatimista.

Vt Ahde ym. olivat 15.10.1952 tehneet aloitteen työväenopistotalon laajentamista koskevan ehdotuksen laatimiseksi sekä ruotsinkielisen työväenopiston rakentamista koskevien suunnitelmien toteuttamiseksi. Myöskin vt Modeen ym. olivat 19.5.1954 tehneet ruotsinkielisen työväenopiston rakentamista koskevan aloitteen. Kaupunginhallitus oli merkinnyt talousarvioehdotukseensa sekä suomen- että ruotsinkielisen työväenopiston rakennustöitä varten 50 milj. mk (ks. v:n 1952 kert. I osaa ja v:n 1954 kert. I osan s. 58).

Vt Hakulinen ym. olivat 5.5.1954 tehneet aloitteen tarpeellisen määrärahan ottamiseksi v:n 1955 talousarvioehdotukseen Siltavuorenrantaan rakennettavan sillan suunnittelu-töitä varten. Tarkoitusta varten oli merkitty 7.5 milj. mk (ks. v:n 1954 kert. I osan s. 98).

Edelleen olivat vt Hakulinen ym. tehneet 1.12.1954 aloitteen Helsingissä toimivien orkestereiden, laulukuo-rojen ja soittokuntien v:n 1956 avustuksen korottamiseksi kaksinkertaiseksi. Kaupungin muiden menojen vuoksi ei avustuksia voitu ehdottaa korotettavaksi (ks. v:n 1954 kert. I osan s. 62).

Vt Rantala ym. olivat 26.1. tehneet aloitteen virastotalon rakennuttamiseksi Puistolaan. Muiden kiireellisten rakennussuunnitelmien vuoksi ei kaupunginhallitus ollut voinut ryhtyä taloa suunnittelemaan.

Vt Hopeavuori ym. tekivät 23.3. aloitteen määrärahan varaamiseksi v:n 1956 talousarvioon poliisitalon rakentamista varten Tuusulantien tontille Pakilassa. Talousarvioehdotukseen oli otettu määräraha Sturenkadun varrelle rakennettavaa Vallilan sekä samoin Huopalahden poliisiasemarakennusta varten, koska poliisilaitos oli antamassaan lausunnossa ilmoittanut, että Pakilan poliisiasemarakennuksen rakentaminen voitiin siirtää tuonnemmaksi.

Vt Laine ym. olivat 25.5. tehneet aloitteen Vallilan nuorisotalon rakentamiseksi tarvittavan määrärahan merkitsemisestä v:n 1956 talousarvioon. Kun talorakennusosasto ei muiden kiireellisten töiden vuoksi ole voinut ryhtyä taloa suunnittelemaan, ei talousarvioehdotukseenkaan ole voitu ottaa tarpeellista määrärahaa.

Niin ikään ei kiireellisten rakennustöiden vuoksi ollut voitu ehdottaa määrärahaa vt Lohikiven ym. 25.5. aloitteessaan ehdottaman Malmin ja Tapanilan lastentarha- ja seimarakennuksien rakentamista varten.

Vt Meltti ym. olivat 25.5. tehneet aloitteen 200 milj. mk:n määrärahan varaamiseksi v:n 1956 talousarvioon pohjoiseen kaupunginosaan rakennettavaa poliklinikka- ja sairaalarakennusta varten. Sairaalan alustavia töitä varten oli merkitty 5 milj. mk.

Vt Tuominen ym. tekivät 25.5. aloitteen, jossa esitettiin mm., että v:n 1956 talousarvioehdotukseen merkittäisiin 20 milj. mk:n määräraha tuberkuloottisten jälkihuoltoa varten. Kun kertomusvuoden talousarvioon oli tarkoitusta varten merkitty 10 milj. mk, josta 4.8. mennessä oli käytetty 3.2 milj. mk, oli huoltolautakunta katsonut, ettei määrärahan korottaminen ollut tarpeen. Määräraha oli merkitty v:n 1956 talousarvioehdotukseen entisen suuruisena.

Vt Hakulinen ym. tekivät 22.6. aloitteen ulkomaisen pitkäaikaisen lainan saantimahdollisuuksien kiireelliseksi selvittämiseksi. Vaikka Suomen Pankki oli ilmoittanut suhtautuvansa hyvin pidättyvästi uusien ulkomaisten lainojen ottoon, ei se kuitenkaan ollut määrännyt lopullista kantaansa. Kaupunginhallitus ilmoitti jatkavansa lainojen saantimahdollisuuksia koskevia tiedusteluja.

Vtt Kulo ja Rantala ym. olivat 22.6. ja 21.9. tekemässään aloitteessa esittäneet, että asuntotuotantoa tehostettaisiin ja tarkoitusta varten merkittäisiin talousarvioon 1 500 milj. mk. Asuntotuotantoa varten oli merkitty sama määrä kuin aikaisemminkin eli 1 200 milj. mk.

Vt Vanhanen ym. ehdottivat 14.7. tehdyssä aloitteessa riittävän määrärahan merkitsemistä v:n 1956 talousarvioehdotukseen Toukolan konepajan sosiaalirakennusta varten. Ko. tarkoitukseen oli merkitty 12.5 milj. mk.

Vt Rantala ym. olivat 7.9. tekemässään aloitteessa esittäneet, että kaupunginhallitusta kehoitettaisiin kiireellisesti arvioimaan liikennelaitoksen liikenteen hoitamiseksi tarvittavien uusien linja-autojen ja raitiovaunujen määrä sekä kehoitettaisiin laatimaan lähivuosien liikenneohjelma sekä merkitsemään tarvittavat määrärahat v:n 1956 talousarvioehdotukseen. Kaupunginhallitus ilmoitti, että mainittuun tarkoitukseen oli merkitty yhteensä 631 milj. mk. Kertomusvuoden syksynä laadittavan rakennusohjelman yhteydessä kaupunginhallitus tulisi myös ilmoittamaan paljonko määrärahoja arvioitiin voitavan varata po. tarkoitukseen.

Aloitteiden johdosta annettujen selvitysten perusteella kaupunginhallitus ehdotti, että aloitteet eivät antaisi aihetta toimenpiteisiin.

Teatterien ja oopperan avustuksen saamisen ehdoksi asetettiin kuten aikaisemminkin, että Ruotsalainen Teatteri ja Helsingin Kansanteatteri antaisivat vähintään 25, Kansallisteatteri ja Helsingin Työväenteatteri vähintään 10 sekä Suomalainen Ooppera vähintään 8 kansannäytäntöä puolesta tai sitä huokeammasta hinnasta.

Tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokkaan merkityt seuraavat määrärahaehdotukset ehdotettiin käytettäväksi vain sillä edellytyksellä, että tarkoituksiin saataisiin valtiolta avustusta ns. veikkausvoittovaroista: Pirttimäen retkeilymajan sauna- ja varastorakennusta varten 2.5 milj. mk, Taivalsaaren palloilukenttiä ja urheilupaikkoja varten 4.95 milj. mk ja Maunulan palloilukenttää varten 6.6 milj. mk.

Erinäisten sosiaalisten tehtävien pääluokan lukuun Urheilu ja retkeily oli merkitty 75 000 mk Varsasaaren kaivon syventämistä varten, joka ehdotettiin käytettäväksi vain siinä tapauksessa, että saaren asukkaat suorittaisivat muun osan kaivon syventämiskustannuksista.

Edelleen kaupunginhallitus oli ehdottanut, että se kassatilanteen niin vaatiessa oikeutettaisiin tarvittaessa ottamaan myös indeksiehtoista lyhytaikaista luottoa, jonka ylimäksi rajaksi määrättäisiin 2 miljardia mk, ja että kaupunginhallitus oikeutettaisiin muuttamaan talousarvion tuloa tuottavien ja tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokkien momenttien kokonaismäärärahojen jakoa tilisäännön 20 §:n 3 momentin määräyksiä noudattaen (ks. kunn. as. kok. s. n:o 55).

Vielä kaupunginhallitus ehdotti, että sellaisia tuloa tuottavien ja tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokkaan kuuluvia uudistoitä, joita varten talousarvioon oli merkitty siirtomääräraha, saataisiin aloittaa ainoastaan kaupunginhallituksen suostumuksella.

Sen jälkeen kun kaupunginhallitus 17. 11. oli käsitellyt loppuun edellä selostetun talousarvioehdotuksensa v:ksi 1956 oli ilmaantunut seikkoja, jotka aiheuttivat muutoksia erinäisissä ehdotetuissa määrärahoissa. Ensimmäiset muutokset esitettiin kaupunginvaltuustolle 14.12., joka teki ehdotukseen eräitä muutoksia ja palautti asian kaupunginhallituksen uudelleen valmisteltavaksi, minkä jälkeen kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä talousarvioehdotuksen v:ksi 1956 (14. 12. 1 083 §, 21. 12. 1 138 §, khn mtö 12, 13, 14 ja 15).

Talousarvion pääluokkien ja osastojen loppusummat sekä menojen ja tulojen lisäykset (+) ja vähennykset (—) v:een 1955 verrattuna käyvät ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

Menot

Varsinaiset menot

	Mk		Mk
1. Yleinen kunnallishallinto	1 978 341 393	+	494 589 714
2. Oikeus- ja järjestystoimi	614 745 124	+	36 597 819
3. Palotoimi	224 115 010	+	19 135 100
4. Terveystenhoito	357 436 887	+	54 273 718
5. Sairaanhoido	2 567 589 063	+	241 015 267
6. Huoltotoimi	1 522 239 327	+	117 029 561
7. Lastensuojelu	472 377 776	+	54 315 813
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät	737 257 050	+	73 213 022
9. Opetustoimi	2 500 716 117	+	397 259 407
10. Sivistystoimi	280 568 536	+	16 918 918
11. Kiinteistöt	1 087 667 475	+	247 105 799
12. Yleiset työt	1 711 638 803	+	120 916 038
13. Liikennelaitos	460 355 630	+	85 375 890
14. Satamat	1 301 386 788	+	83 753 505
15. Teurastamo	143 138 630	—	2 240 120
16. Elintarvikekeskus	211 705 705	+	25 902 995
17. Teollisuuslaitokset	61 840 885	—	36 669 511
18. Puutavara- ja polttoainetoimisto	—	—	—
19. Korot ja lainakustannukset	394 584 762	+	23 860 115
20. Poistot ja palautukset	707 000 000	+	100 000 000
Yhteensä	17 334 704 961	+	2 152 353 050

	Pääomamenot	Mk	Mk
21. Tuloa tuottavat pääomamenot.....	5 807 482 800	+	1 379 248 800
22. Tuloa tuottamattomat pääomamenot	3 642 221 844	+	490 059 338
23. Velan kuoletus	613 460 099	+	162 707 106
	<u>Yhteensä</u>		<u>10 063 164 743</u>
	Kaikkiaan		+ 2 032 015 244
			<u>27 397 869 704</u>
			+ 4 184 368 294

Tulot

Varsinaiset tulot

	Mk		Mk
1. Yleinen kunnallishallinto	116 742 800	+	59 918 500
2. Oikeus- ja järjestystoimi	15 824 824	+	800 000
3. Palotoimi	10 936 740	+	488 660
4. Terveystoimi	92 686 642	+	15 390 192
5. Sairaanhoido	696 318 420	+	20 936 223
6. Huoltotoimi	423 209 659	+	51 072 315
7. Lastensuojelu	110 333 015	+	417 805
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät	105 787 037	+	22 727 080
9. Opetustoimi	671 481 848	+	131 835 704
10. Sivistystoimi	15 272 552	+	749 280
11. Kiinteistöt	1 201 269 165	+	164 795 992
12. Yleiset työt	542 202 663	+	48 016 640
13. Liikennelaitos	—		—
14. Satamat	1 474 896 000	+	206 644 000
15. Teurastamo	153 272 200	+	12 220 500
16. Elintarvikekeskus	235 000 000	+	38 000 000
17. Teollisuuslaitokset	81 004 059	+	38 757 778
18. Puutavara- ja polttoainetoimisto	2 760 000	+	15 000
19. Korot ja osingot	2 073 023 511	+	115 001 811
20. Verot	14 985 830 134	+	1 027 549 280
Yhteensä	23 007 851 269	+	1 955 336 760

Pääomatulot

21. Kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot ...	1 951 554 816	+	246 967 915
22. Lainavarat	1 483 000 000	+	1 026 600 000
Säästö	955 463 619	—	—
	<u>Yhteensä</u>		<u>4 390 018 435</u>
	Kaikkiaan		+ 3 228 904 675

3. Oikeus- ja järjestystointa koskevat asiat

Maistraatin ja raastuvanoikeuden eräiden virkojen palkkauksen järjestely. Senjälkeen kun kaupunginvaltuusto 22. 12. 1954 oli hyväksynyt (ks. v:n 1954 kert. I osan s. 9) palkkaluokituksen uudelleenjärjestelyn ja alistanut päätöksensä mm. raastuvanoikeuden neuvosmiesten osalta oikeusministeriön hyväksyttäväksi, olivat raastuvanoikeuden vanhemmat ja nuoremmat oikeusneuvosmiehet sekä kunnallisneuvosmiehet lähettäneet ministeriölle muistutuskirjelmän, jossa oli mainittu, että kaupunginvaltuusto oli päätöstä tehdessään jättänyt huomioon ottamatta Helsingin yhteisraastuvanoikeuden yleisjaoston kaupunginhallitukselle antamassa lausunnossa esitetyt seikat. Verrattaessa oikeusneuvosmiesten palkkoja kaupungin eräiden muiden lakimiesten palkkoihin olivat erityisesti nuoremmat oikeusneuvosmiehet heiltä vaadittaviin työnsuorituksiin ja vastuullisuuteen nähden jääneet hakijain mielestä alipalkatuiksi. Esittämänsä perusteella hakijat olivat pyytäneet oikeusministeriön toimenpidettä siihen, että vanhemman oikeusneuvosmiehen virka mää-